

ARGUS

JAARGANG 18

NUMMER 2 AUGUSTUS 1993

DE STEM VAN

SPRAKELOZE WILDE DIEREN

IN DIT NUMMER

Game Fair 1993: Het IJzeren Gordijn wordt vervangen door een Loden Tapijt

Onderzoek naar de Nijlgans in Nederland

Het eerste deel over Gemeente Bestuurders en Jacht

ISSN 0166-5073 Argus is het kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens fl. 30,- per jaar betalen via Postbanknummer 352 21 88 te 's-Graveland. Sympathisanten betalen minstens fl. 10,- per jaar en ontvangen jaarlijks de SKF-Nieuwsbrief. Indien u de Stichting Kritisch Faunabeheer testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie Roelof de Beer, Ton Ebben, Pauline de Jong, Wim Voortman en Piet de Jong

Redactieadres Piet de Jong, Westerstraat 107-1, 1015 LX Amstelveen, Telefoon (020) 6 26 15 97

Fotoredactie Pieter Elbers, Fons Bergerstraat 6 5913 SJ Venlo, Telefoon (077) 51 80 37

Vormgeving Rob Busser

Druk Thieme, Zutphen

Donateursadministratie Postbus 150, 6870 AD Renkum

Doelstelling De Stichting Kritisch Faunabeheer is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. De Stichting Kritisch Faunabeheer tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propagere van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het kenbaar maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, M.C.J. Bouterse, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, P.M. de Jong, H.H. Niesen, H. Pluijmakers, J. Poeder, R. Stockmann, S.H.D. Voss, J. Webbink

Adviseurs A.J. Cnoop Koopmans, G. Udo

Secretariaat SKF Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk-Noord 135 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98

Penningmeester Mw. R. Boeve-Bant, Postbus 76, 1243 ZH 's-Graveland, Telefoon (02945) 13 19

Regiogroep Limburg Postbus 27, 6114 ZG Susteren, Telefoon (04499) 28 48

Knipselkrant Zes keer per jaar verschijnt de SKF-knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeheer. U kunt zich abonneren door overmaking van fl. 15,- per jaar op Postbanknummer 011 60 72 t.n.v. donateursadministratie SKF te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: SKF-knipselarchief, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

3 R. en H. Stockmann: **game fair 1993**

Impressie van een weekend met de 'groene mannetjes' en hun plannen om de aarde te veroveren of plat te schieten

6 **dreigbrief** Jagers schrijven hun 'natuurlijke' agressie van zich af

7 **Leo van den Bergh: nijlgans** Onderzoek naar het wel en wee in Nederland van de exotische Nijlgans

10 **Ton Ebben: gemeenten en jacht**

Het eerste deel over de gemeentelijke invulling en uitvoering van beleid op het gebied van natuurbeheer

12 **Anita Hajee: ziften** Over de inzet van natuur- en milieubeschermingsorganisaties en de politiek door een verontruste betrokkene

14 **H. Niesen: van het front** De Grauwe Gans, Procedures tegen de vanzelfsprekendheid waarmee jachtvergunningen worden afgegeven

16 **H. Niesen: knjv-rapport** De rammelende redeneringen van een belangenvereniging die de publieke opinie tegen zich weet

17 **Pauline de Jong: kooivogels** Vogelhouders willen uitbreiding van het aantal in gevangenschap te houden soorten zangvogels terwijl controle nu al faalt

19 **Rita Stockmann: reeën** 'Natuurlijk' schieten voor ze onvoorzichtig oversteken

20 **kort nieuws** Het Congresverslag, Uitnodiging, Eekhoornjaar

21 **argumentum** De Nederlandse klager, Huisdieren

23 **diversen** Afkortingen

'Groene Mannetjes'
en handlangers
veroveren
stormenderhand de
aarde, (foto: Martin
Stevens)

GAME FAIR 1993

*De negende jachtkermis Game Fair werd weer eens gehouden
op het landgoed Joppe nabij het aan de IJssel gelegen Gorssel.*

Ditmaal onder het motto: Natuur, natuurlijk gebruiken.

In de beurs catalogus van de Game Fair schreef voorzitter A. van der Dussen van de Stichting Game Fair onder andere het volgende voorwoord: 'De Game Fair is het platform voor al diegenen die vinden dat natuurbehoud in Nederland het best gewaarborgd wordt door actief natuurbeheer en verstandig natuurgebruik. Jacht, sportvisserij en alle andere vormen van natuurgebruik maken onderdeel uit van dat 'netwerk' dat actief natuurbeheer in Nederland voorstaat. Game Fair is voor al die actieve natuurbeheerders -zowel eigenaren als gebruikers van grond- bij uitstek het podium om te laten zien wat zij onder actief natuurbeheer en verstandig natuurgebruik verstaan'.

De zienswijze van jager Van der Dussen is denk ik, kenmerkend voor wat de doorsnee jager onder natuurbeheer en wise use verstaat. Van der Dussen kan onmogelijk de lagere school doorlopen hebben. Want onmiddellijk na zijn vorige zinnen vervolgde hij met: 'De Game Fair 1993 heeft weer heel wat nieuws te bieden . Wat te denken van de demonstratie Polocrosse, een absolute landelijke primeur voor de Game Fair. Of van het Lasershooting dat door schietbaan Berkenhorst voor het eerst op de Game Fair gepresenteerd wordt'. Van der Dussen prees de geweldige

medewerking van de Gemeente Gorssel. Als men weet dat de burge-meester een jager is zal men zich daar niet over verwonderen.

WISE USE?

De Nederlandse Polo & Polocrosse Stichting heeft tot taak de sport Polocrosse in de Benelux te introduceren en te ontwikkelen. Polocrosse is een balsport voor ruiterteams. De ruiters op paarden of pony's hanteren daarbij een steel met een vangnetje. Het zuivere speelveld is 147 bij 55 meter. De aanleg van golfbanen heeft de laatste jaren al heel wat natuurterrein gekost. De polocrossers moeten maar op de reeds bestaande golfbanen gaan rossen. Die zullen er echter wel bezwaar tegen hebben dat hun met veel bestrijdingsmiddelen gecreëerde biljartlakens omgeploegd worden tot een mulle ponywei. De dierenbeschermers hebben ook ernstige bezwaren tegen deze sport, omdat tijdens al het korte draaien en afremmen het bit in de paarden monden heel wat heen en weer wordt gerukt.

Nog enkele spelregels vermeld. De ruiters mogen elkaar van de lijn van de bal afdringen. Een ruiter mag met zijn racket, tegen het racket van de tegenstander slaan om de bal uit diens netje te meppen. Geruk en gepluk via de teugels aan het bit van de rijdieren is

daarbij onvermijdelijk.

De laser schietsport heeft behalve de afwezige verontreiniging door munitie nog het voordeel, dat het geluid van de elektronisch opgewekte knallen tot nul kan worden teruggedraaid. Maar de ware Game Fair bezoekers konden tijdens hun deelname aan het laser-shooting niet zonder inschakeling van de knallen. U moet dit zien overeenkomstig mede toeristen die in het buitengebied hun ghetto-blaster laten spelen. Die zijn dan bezig met verstandig natuurgebruik, het door de **KNJV** gepropageerde Wise Use van de natuur.

Wat werd er verder zo al inzake dit 'wise use' op de Game Fair geboden ? Op zaterdag 12 juni: 'Vliegvisfestival, 17 Jachthoorn groepen, Horse & Hound Show, Kookdemonstraties en proeverijen van wildgerechten, Fretraces, Schapen drijven, Stootvogels in actie, Otterhounds, Alle jachthondenrassen'. Op zondag: hetzelfde festival programma doch in plaats van de Horse & Houndshow het Polocrosse.

Wie er niet op deze Game Fair thuishoorden, maar er toch hun medewerking aan verleenden door deelname of het verrichten van hand- en spandiensten waren: een plaatselijke jeugd Scouting groep, waarschijnlijk uit Gorssel, die de verkeersstroom en de financiën van het parkeren regelde. Hun vereniging werd voor deze diensten betaald, en het doel heiligt de middelen.

Het veldstudiecentrum 'De Kleine Haar' van de Nederlandse Jeugdherberg Centrale **NJHC** bemande ook een reclame stand. U denkt misschien dat men in deze NJHC -Herberg aan veldstudie doet. De Kleine Haar is echter een voormalig jachthuis, thans zonder bijbehorend jachtveld. De Kleine Haar maakte reclame voor haar

'Krijgsraad'.
(foto: Archief skf)

Uitheimse voertuigen. (foto: Rita Stockmann)

jachtschotels, personeelsfeesten met overnachting voor doorzakkende feestgangers en meerdaagse brainstormdagen en bedrijfscursussen.

Wie er zoals gewoonlijk ook weer was: De vereniging Das en Boom, die op zich goed werk doet maar in dit geval wel over de ruggen van andere zoogdieren en vogels.

Evenals op alle vorige Game Fairs was er weer een enorm aanbod aan jachtreizen vooral naar landen in Europa en Afrika door een tiental firma's. Maar dat is een verhaal apart voor een volgende Argus.

DE DUITSE ECONOMIE

De afschotprijzen voor schaalwild in de voormalige oostduitse staatsjachtterreinen zullen dit seizoen gelijk blijven, ondanks dat in de prijslijsten doorgaans hogere bedragen worden vermeld. Doch dit komt omdat in tegenstelling met vroeger de prijzen nu inclusief btw worden aangegeven.

De prijs voor het schieten van damherten is in het eerst kwartaal van dit jaar licht aangetrokken. Het schieten van een kapitaal damhert met een gewei van 4 Kg kost nu Dm 6000. Jaarling wilde zwijntjes doen als jachttrofee nu Dm 60. Het neerknallen van een wild zwijn met hoektanden van minstens 22 cm kost Dm 1800.

Het levert de duitse staatskas Dm 1,1 miljoen op. Het schieten van 40.000 wilde zwijnen en 40.000 reeën weegt nog niet op tegen de enorme kunstmatig vermeerdering van deze dieren door ze intensief te voeren.

ADVERTENTIES

In Argus treft U nooit advertenties aan. Bij deze publiceren wij toch een advertentie, en nog wel gratis. In een van de stands op de Game Fair: 'Natuur, natuurlijk gebruiken' ontvingen wij de volgende folder:

SAFARI CLUB INTERNATIONAL (SCI)

BESCHERMING VAN DE JAGERS

BESCHERMING VAN DE NATUUR

Met meer dan 20.000 leden, 110 regionale afdelingen en een miljoen leden in aangesloten organisaties is SCI de actiefste jachtorganisatie in de wereld. Onder onze leden zijn jagers die over de hele wereld jagen, doch ook hen die liever in hun plaatselijke revieren jagen. Wat ons verbindt is de liefde voor de jacht. Ons doel is de bescherming van de jager en daarmee de bescherming van de vernieuwbare bronnen van de dierenwereld.

Om dit te bereiken, geven wij ondersteuning, adviseren de wetgever en verlenen financiële hulp, zodat ook onze kleinkinderen nog tot het genot van de jacht kunnen komen en de dierenwereld behouden blijft.

SCI beschermt uw rechten door het Governmental Affairs Programm.

Wij werken op internationaal niveau. Ons motto luidt: 'Bescherming van de jager is bescherming van de natuur,' want wij geloven dat de jager de oorspronkelijke beschermer van de natuur is en wij zetten geld en hulpmiddelen in om dit te bewijzen. Wij financieren dierenbescherming, onderzoeks- en herintroductie projecten, ook voor die diersoorten die nooit meer worden bejaagd. Door onze bekende Amerikaanse Wildernis Leadership School in Jackson, Wyoming, ons internationaal Wildlife Museum en ons centraal kantoor in Tucson, Arizona, informeren wij jong en oud over het belang van de natuurbescherming en het behoud van de natuur evenals de daarvan onafscheidelijke rol van de jager en zijn historische betekenis.

Of U beer jaagt in Alaska, reebok in Duitsland of kafferbuffel in Botswana, U hoort in de Safari Club International.

Word vandaag nog lid. Waarom lid van het SCI? Het lidmaatschapsgeld wordt benut om Uw recht tot jagen te beschermen, waar ter wereld U ook gaat.

Als lid van de Safari Club International geniet U vele voordelen.

Congressen: U kunt daar ervaringen uitwisselen met prominenten, jachttuitrusters, jachtgidsen, en preparateurs.

Jagerbescherming: Ons internationaal bureau in Washington zet zich in voor de rechten en interesses van de jagers in de hele wereld.

Erkenning: Leden kunnen hun jachttrophéeën laten opnemen in het SCI recordboek en deelnemen aan bijzondere programma's, zoals het medaille programma, Major awards, Groot Slam, en Inner Circle

Achievement Programm. Groot Slam kan in Iran betekenen: het schieten van luipaard, ibis, gazelle, boswild plus drie wilde schapen. In Kenya kunnen dat zijn de grote vijf: olifant, leeuw, rhinoceros, buffel en luipaard.

Als SCI lid ontvangt U zes maal per jaar het safari magazine. Dit tijdschrift bericht over grootwild jacht in de hele wereld en opwindende jachtbelevissen van jagers voor jagers.

Doel en taak van het SCI

- A. Goede kameraadschap te bevorderen tussen al diegenen die van de jacht en de natuur houden.
- B. De jacht, als een van de mogelijke middelen ter bescherming van de vernieuwbare bronnen van de dieren wereld op deze aarde, te bevorderen.
- C. Jonge mensen, jagers en de media te informeren over de noodzaak, ons natuur-erfgoed, onze dierenwereld en onze bossen te bewaren.
- D. Informatie en jachtervaringen onder onze leden uit te wisselen.
- E. Als vereniging de vreugde aan de jacht te behouden en de dieren, die wij zo graag bejagen, te behouden voor toekomstige jachtgeneraties.

De inhoud van deze wervingsfolder van het **sci** had ook afkomstig kunnen zijn van de **KNJV**. Echter, door de campagnes van **SKF**, durft de **KNJV** een aantal voornoemde

uitingen tegenwoordig niet meer in haar blad 'De nederlandse jager' te propagieren.

Rita en Heinz Stockmann

ANONIEME JAGERS BEDREIGEN SKF

Stichting Kritisch Faunabeheer heeft op 23 juni jl. aangifte gedaan van bedreiging door een groep jagers die zich in een dreigbrief 'ELIMINEER SKF' noemt.

Deze brief is voorafgaand aan de Game Fair, die dit keer in Gorssel is gehouden, verstuurd naar de postbus van de stichting. Om dit unieke kijkje in jagersbreinen niet verloren te laten gaan drukken wij de integrale tekst van de dreigbrief af:

*De droom van
iedere bijziende
jager om voor de
loop te krijgen,
(foto: Ineke van den
Abeele)*

Dames en Heren,

Hiermee ontvangt U een schrijven van de groep 'Elimineer SKF'. A.s. zaterdag en zondag tijdens de game-fair zullen wij met 75 man aanwezig zijn om erop toe te zien dat er geen vernederende of discriminerende teksten worden verspreid. Twee jaar hebben we in het geheim gewerkt aan het tot stand komen van deze groepering. Het is een groepering geworden met een militant karakter, daar dit t.a.v. Uw organisatie nodig is.

Wij zullen dan ook *hard* optreden en niets ontzien.

Verder delen wij mede dat in de buurt van het terrein, op strategische punten personen zullen zijn, die geen reclamevliegtuigen dulden met daarop teksten die door ons als discriminerend zullen worden beschouwd.

Ons uitgangspunt hierbij is dat indien het woord visser of jager wordt vervangen door buitenlander en er dan een discriminerende tekst ontstaat er door ons keihard zal worden ingegrepen.

Dit kan zelfs gaan tot het beschieten met kogelgeweren, voorzien van demper, van reclamevliegtuigen.

Voorbeeld: *Verjaag de jagers en vissers.*

Dit wordt door ons gelezen als: verjaag de buitenlanders. Dit is een discriminerende tekst en daarom zal er ingegrepen worden bij het voorbeeld: verjaag de jagers.

U moet deze brief dan ook niet zien als dreigbrief, maar als een belofte. Uiteindelijk hebben we ook niet twee jaar voor niets gewerkt aan het tot stand komen van deze groepering.

We zien de confrontatie gaarne tegemoet, hopende dat U aanwezig zult zijn!!

'Elimineer SKF'.

De politie neemt de dreigbrief serieus en heeft de zaak in onderzoek.

PdJ

*Discriminatie of
gezond verstand?
(foto: Archief SKF)*

DE NIJLGANS, EEN AVIFAUNISTISCHE AANWINST OF EEN PROBLEEMVOGEL?

Leo van den Bergh

Sedert ongeveer 25 jaar komt de Nijlgans (Alopochen aegyptiacus) als broedvogel in Nederland voor. De vestiging van deze oorspronkelijk Afrikaanse vogelsoort is echter niet

op een natuurlijke wijze tot stand gekomen. Het lijkt geen twijfel dat het ontsnapte vogels uit parken en particuliere watervogelcollecties waren, waarvan in de loop van de jaren zestig op verschillende plaatsen in ons land broedgevallen werden vastgesteld. Nadien zal de populatie regelmatig zijn aangevuld met vogels die uit gevangenschap ontsnapten, terwijl er ook steeds meer 'eigen kweek' uit de vrije natuur ontstond.

Maar laten we niet op de ontwikkelingen vooruit lopen en eerst bezien hoe het zover heeft kunnen komen dat er een vogelsoort uit tropisch- en subtropisch Afrika vaste voet kon krijgen in de kikkerlanden aan de boorden van de Noordzee.

In Nederland werden de eerste broedgevallen van Nijlganzen die in de vrije natuur nestelden gemeld in de tweede helft van de jaren zestig. In 1967 broedde de soort zowel in de binnenduinstrand in de omgeving van Den Haag en Wassenaar, als in de uiterwaarden van de Lek nabij Culemborg. Reeds enkele jaren later, rond 1970, was het geen uitzondering om tussen Den Haag en Voorhout groepen van tientallen Nijlganzen te zien. Niemand bekommerde zich om de forse, fraai

gekleurde vogels, die door menigeen zelfs werden verwelkomd als een aanvulling op de eigen broedvogelbevolking.

Dat de Nijlgans zeer wel in staat is om zich blijvend in ons klimaat en in onze landschappen te vestigen, hadden we echter ook toen al kunnen weten. De vogels zijn tenslotte al méér dan een eeuw geleden uit parken in het Engelse graafschap Norfolk ontsnapten en in die streek kwamen in de eerste helft van deze eeuw al honderden paren voor die

Nijlgans. (foto: Paul Lodewijcks)

buiten het broedseizoen grote groepen vormden.

Het was dus een kwestie van tijd voordat ook wij dit zouden beleven en het mag dan ook eigenlijk geen verbazing wekken dat het al snel zover kwam, dat op tal van plaatsen in ons land deze vogels verschenen. Toch valt het niet mee om de kolonisatie van Nederland gedocumenteerd in beeld te brengen, omdat veel vogelaars weinig of geen aandacht schenken aan de Nijlgans. Hierdoor wordt het

voorkomen van de soort als broedvogel vaak niet geregistreerd.

Voor 1977 schatte P.L. Meininger dat er in Nederland 30 tot 50 paren

Nijlganzen broedden en hij signaleerde dat deze gans door veel waarnemers waarschijnlijk niet als een potentiële broedvogel werd onderkend, waardoor er toen in feite al wel méér broedparen in ons land geweest zullen zijn. Hetzelfde euvel lag ten grondslag aan de schatting van 85 tot 125 paren voor geheel Nederland omstreeks 1986, want de soort was toen beslist al in een groter aantal paren aanwezig.

Tot op de huidige dag blijft het erg moeilijk om een beeld te vormen van het aantal broedparen dat we binnen onze grenzen hebben, maar het lijdt geen twijfel dat dit vele honderden, of wellicht zelfs al méér dan duizend zal belopen.

Alleen langs de Waal tussen Millingen a/d Rijn en Zaltbommel was in de jaren 1990 - 1992 een zeventigtal broedparen aanwezig in de uiterwaarden en binnendijks langs de bandijken. Tezamen met de aangrenzende binnendijkse gebieden in het Land van Maas en Waal, de Ooijpolder, de Betuwe, de Tielerwaard en de Bommelerwaard telt de broedpopulatie van het stroomgebied van de Waal ruim honderd paren. Naar schatting broeden er in het gehele Nederlandse grote rivierengebied thans tussen de 200 en 300 paren Nijlganzen. Hiermee is het rivierenland wel één van de belangrijkste broedgebieden voor de Nijlgans in ons land geworden. Een ander zeer belangrijk broedgebied vormt de binnenduinarand van Noord- en Zuid-Holland bezuiden het Noordzeekanaal. Ook in deze regio broeden thans ieder jaar beslist enkele honderden paren Nijlganzen. De soort is dus niet meer weg te denken uit ons landschap maar moeten wij daar blij mee zijn?

Eigenlijk is de Nijlgans geen echte gans. De vogel is sterk verwant aan de groep van de Bergeenden en aan deze afkomst dankt hij ook een grote vechtlust, een afwijkende nestplaatskeuze en het vermogen om veel eieren te produceren. Dit zijn drie componenten die wellicht tezamen de 'succesformule' vormen van deze nieuwkomer in onze inheemse avifauna. Volgens de wetenschappelijke naam zou de vogel eigenlijk 'Vosgans' moeten heten (Alópochen = vosgans)

Natuurlijke omgeving van de Nijlgans? Foto: Pieter Eibers)

en deze naam wordt ook nu en dan wel gebruikt. De bij ons gangbare naam 'Nijlgans' is afgeleid van 'Aegyptiacus' (= van Egypte, daar voorkomend) dit is slechts een halve juistheid want de vogel komt verspreid over vrijwel het gehele Afrikaanse continent voor en zou dus evengoed Afrikaanse gans genoemd kunnen worden.

Nijlganzen gedragen zich, vooral in de broedtijd, zeer onverdraagzaam tegenover vrijwel alle andere watervogelsoorten die in de nabijheid van hun territorium voorkomen en zij schuwen ook de confrontatie niet met grotere vogels, zoals de Grauwe Gans en zelfs de Knobbelzwaan. Doordat de Nijlgans op veel plaatsen, zoals de binnenduinarand, het grote rivierengebied e.a. voorkomt in gebieden die ook door de Bergeend bewoond worden, treedt daar op ruime schaal intraspecifieke concurrentie op, met als regel een negatieve uitkomst voor de Bergeend. Ook onderling weten de Nijlganzen echter van wanten en in het voorjaar kunnen op veel plaatsen hevige gevechten om territoria en nestplaatsen worden waargenomen. Het brengt natuurlijk wel leven in de brouwerij, maar het is de vraag of we echt op een nieuw soort Kempshaan zaten te wachten.

Omdat Nijlganzen er niet tegenop zien om op verheven plaatsen hun nest te bouwen gaan er vermoedelijk weinig

legsels verloren. Broedende Nijlganzen werden o.a. aangetroffen op oude nesten van Zwarte Kraai, Roek en Blauwe Reiger, in populieren, knotwilgen, nestkasten en op platte daken. De sterke agressiviteit van de vogels ten opzichte van indringers in hun territoria, maakt het aannemelijk dat maar weinig predatoren kans zien om het aroma van een Nijlganzen ei te proeven. Het legsel telt vaak acht tot tien eieren, maar soms legt een wijfje tot twaalf eieren alvorens met broeden te beginnen. Na ongeveer dertig dagen komen de kuikens uit, die wel gelijken op jonge Bergeenden.

Doordat de jonge vogels door beide ouders goed bewaakt worden, groeien zij veelal allemaal voorspoedig op, waardoor een eenmaal gevormde populatie pijlsnel kan uitdijen.

Al in het tweede of derde levensjaar kunnen de jonge vogels zich namelijk voortplanten en natuurlijke vijanden zijn er nauwelijks.

Het gevolg is, dat er zowel in de broedtijd als gedurende het winterhalfjaar op nogal wat plaatsen in de lage landen tegenwoordig groepen van tientallen, of zelfs enkele honderden, van deze vogels gezien kunnen worden. Ook komen er gemeenschappelijke ruiplaatsen voor waar de vogels groepsgevijs de slagpenrui doormaken. Langs de Gelderse IJssel werden in een ruigebied bij Doesburg tot meer dan

De Nijlgans zorgt voor nakomelingen, (foto: Pieter Eibers)

driehonderd Nijlganzen geteld. Zij kunnen het zich, als weinig andere watervogelsoorten, ook permitteren om het hele jaar door en desnoods in flinke groepsverbanden aan de weg te timmeren. Volgens de wet behoren zij namelijk tot het onbejaagbare wild en er mag dus niet zomaar op Nijlganzen geschoten worden.

Aan de andere kant zegt de wet evenwel, dat het verboden is om soorten die hier van nature niet thuishoren uit te zetten of anderszins in de vrije natuur te brengen.

Toen jaren geleden een ganzen-vanger eens drie Nijlganzen onder zijn netten ving, werden die door de ambtelijke ganzenringers ter plekke ongeringd weer losgelaten. Het is namelijk niet toegestaan om vogelsoorten die niet tot de inheemse Europese avifauna behoren, te voorzien van een officiële ring van het Vogeltrekstation. Voor wat betreft het niet-ringen van de vogels handelde men dus in overeenstemming met de voorschriften. Maar met het loslaten van de ganzen was men volgens de letter van de wet feitelijk in overtreding. Want wat is het verschil tussen het weer in vrijheid stellen van gevangen ontsnapte uitheemse vogels en het uitzetten van exotische diersoorten? Een boeiend probleem wellicht voor juristen, maar een netelig parket voor het natuurbeheer. Dat zal ook wel de reden

zijn waarom er jarenlang niets werd ondernomen tegen de vestiging van de Nijlgans als broed- en jaarvogel in een toenemend aantal gebieden in ons land. Pas sinds kort wordt er, in snel toenemende mate overigens, ook al geklaagd over diverse vormen van overlast of ongewenste invloeden van de Nijlgans op zijn directe leefomgeving. Genoemd worden bijvoorbeeld de schadelijke invloed op de stand van andere watervogels (door de grote agressiviteit van de Nijlgans jegens andere vogels), hinderlijke agressiviteit van de vogels jegens het grazende vee, bevuiling van grasland en schade aan de grasopbrengst op plaatsen waar zich groepen vogels ophouden. En als oplossing is her en der al aan het geweer gedacht! Maar er zijn beslist effectievere en ook ethisch aanvaardbaarder oplossingen denkbaar om de opmars van deze asielzoeker in de lage landen te stuiten en in banen te leiden.

Allereerst kan daarbij gedacht worden aan het optreden tegen broedende vogels. Op en bij het nest zijn Nijlganzen vrij eenvoudig te vangen en de dieren zouden op die wijze door beheerders, waaronder ook de wildbeheerseenheden die zo'n beetje ons hele grondgebied bestrijken, uit de natuur weggenomen kunnen worden. Nog effectiever kunnen de in grote groepen geconcentreerde, ruiende

vogels gevangen worden, omdat zij gedurende de slagpenrui enkele weken niet kunnen vliegen. Wat er met de gevangen vogels moet gebeuren is natuurlijk de vraag.

Om te voorkomen dat er een nieuwe component wordt toegevoegd aan het assortiment 'wild en gevogelte' op de Nederlandse menukaart, verdient het aanbeveling om serieus naar andere oplossingen te zoeken, dan het simpelweg doden en (al dan niet) consumeren van de dieren. Echter, ook met het plaatsen van de vogels in particuliere of openbare watervogelcollecties, parken, kinderboerderijen e.d., dient voorzichtigheid in acht genomen te worden.

Wanneer de uit de natuur teruggevangen vogels zich in gevangenschap vermenigvuldigen en de jonge dieren niet terstond worden geleewiekt, is het wegvangen niet meer dan het spreekwoordelijke 'dweilen met de kraan open'. Er zou zelfs een registratieplicht en een controle overwogen kunnen worden op het houden van en het kweken met exotische vogelsoorten die, zoals watervogels, gewoonlijk in de open lucht en in een relatieve staat van vrijheid gehouden worden, waarbij vrij vliegende dieren gemakkelijk kunnen ontsnappen en verwilderen.

Wanneer er een wetsinstrumentarium zou zijn waarbij opgetreden kan worden wanneer er bijvoorbeeld halfwas dieren van exotische soorten in niet-geleewiekte

staat worden aangetroffen, zou dit veel liefhebbers en kwekers van zulke soorten tot meer zorg voor hun jonge aanwas kunnen aanzetten. Een andere oplossing zou kunnen zijn dat de gevangen vogels worden teruggebracht naar het gebied van herkomst. In het geval van de Nijlgans zou dit betekenen dat de dieren in Afrikaanse wetlands losgelaten kunnen worden. Vanuit een oogpunt van soortbescherming komt dit neer op water naar de zee dragen en het moet dan ook betwijfeld worden of dit een verstandige oplossing van het probleem is. Een bijkomend, maar niet minder boeiend probleem is bovendien wie er dan zal moeten opdraaien voor de kosten van huisvesting en vervoer van de gevangen vogels.

Natuurlijk kunnen wij er ook in berusten dat de Nijlgans een blijvend bestanddeel zal zijn van onze inheemse avifauna en afzien van maatregelen om de soort te verdrijven of in het voorkomen te beperken. Wanneer een dergelijke beleidslijn echter consequent wordt gevolgd, dan houdt dit ook in dat de wildelevende populaties van andere uitheemse soorten, zoals de Indische Gans, de Canadese Gans, de Zwarte Zwaan, de Mandarijneend en de Carolina-eend in de toekomst ongemoeid worden gelaten. Het landschap van de lage landen zal dan zeker blijvend gestoffeerd worden met talloze vogelsoorten afkomstig uit alle delen van de wereld. In toenemende mate zal dan ook bastaardering optreden tussen inheemse en uitheemse soorten zoals dat thans reeds regelmatig wordt geconstateerd tussen bijvoorbeeld Grauwe Gans en Canadese Gans en tussen Grauwe Gans en Indische Gans. Alleen het aan banden leggen van de handel in watervogels, een registratieplicht op het houden van uitheemse vogelsoorten, een stringente controle op de naleving van een in te stellen verplichting om (nazaten van) uitheemse vogelsoorten terstond na de geboorte te leewieken en een gezamenlijke inspanning van terreinbeheerders kan voorkomen dat de plaats van een aantal karakteristieke Europese watervogelsoorten in de toekomst wordt ingenomen door soorten die hier van nature niet thuishoren. Dat heeft niets te maken met ongastvrijheid en evenmin is het de bedoeling om een heksenjacht te openen op deze allochtonen. Waakzaamheid is echter geboden om te

voorkomen dat onze oorspronkelijke westpalearctische avifauna tezeer vermengd raakt met wezensvreemde soorten, zodat ook in de toekomst de natuurlijke ecologisch-geografische samenstelling van onze watervogelgemeenschap herkenbaar blijft.

DANKWOORD

Johan Thissen (**bic - ikc**) verstrekte een overzicht van Nijlganzen die door de jaren heen bij watervogelen ganzentellingen in Nederland zijn waargenomen. Van Rob Vogel en Han Smit werd informatie verkregen over het voorkomen van ruiende Nijlganzen langs de IJssel. Emmy Holtzhuizer verrichtte de typografische verzorging van het manuscript.

LITERATUUR

- Bergh, L.M.J. van den et al 1979. Vogels van de Grote Rivieren, Utrecht /Antwerpen.
- Bezzel, E. 1985. Kompendium der Vögel Mitteleuropas, Nonpasseriformes, Wiesbaden.
- Coomans de Ruiter, L. et al 1947. Betekenis en etymologie van de wetenschappelijke namen der Nederlandse Vogels, Club van Nederlandse Vogelkundigen.
- Cramp, S. et al 1977. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa, vol. I. Oxford/London/New York.
- Ganzevles, W. et al 1985. Vogels in Limburg, Maastricht.
- Jonkers, D.A. et al 1987. Vogels tussen Vecht en Eem, Hilversum.
- Kolbe, H. 1981. Die entenvögel der Welt, Leipzig.
- Ruitenbeek, W. et al 1990. Broedvogels van Noord-Holland, Assendelft.
- Soothill, E.G. & P. Whitehead 1979. Watervogels van de wereld, Helmond.
- SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels, Arnhem.
- Teixeira, R.M. (red). 1978. Atlas van de Nederlandse Broedvogels, 's-Graveland.
- Todd, F.S. 1979. Waterfowl. Ducks, Geese and Swans of the world, San Diego.
- Vogelwerkgroep Avifauna West Nederland 1981. Randstad en broedvogels, Tilburg.
- Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o. 1985. Vogels van de Ooijpolder, Nijmegen.

GEMEENTEN EN JACHT

Deel 1

Natuurlijk, ze zijn er nog steeds, lokale bestuurders die vooral om hun status op te houden zich schietend een weg banen in het vrije veld of met zevenmijlsaarzen rust in natuurgebieden verstoren. Jaarlijks worden ook enkele van deze 'natuurbeschermers' politiek afgeschoten omdat ze zich vergrijpen aan het neerschieten van beschermde soorten of zich op een andere wijze bij het bedrijven van hun 'sport' misdragen. Het feit dat de gemeenteraden steeds kritischer worden op bestuurders die de jacht bedrijven is een positieve ontwikkeling die past in bestuurlijke opvattingen over een verantwoord natuur- en milieubeheer.

De periodieke jachtincidenten veroorzaakt door bestuurders en die in de pers meestal veel aandacht krijgen, zijn namelijk niet exemplarisch voor bestuurlijk Nederland. Het aantal bestuurders die een kritische houding inneemt tegen de jacht en de plezierjacht zonder meer verwerpt lijkt gestaag te groeien. Het groeiend milieubewustzijn vormt daar zeker een belangrijke factor in. De natuur staat sterk onder druk en dat vraagt om een visie op natuurbeheer. Niet overal komt dit goed van de grond en weer op andere plaatsen wat gebrekkig, maar dit beleidsveld is in ontwikkeling en zal de komende jaren zeker vruchten afwerpen, ook waar het over de jacht gaat.

Er zijn steeds meer gemeenten die de jacht al onderdeel hebben gemaakt van beleid. Dit veelal tot ongenoegen van de jagers die de enorme vrijheid die de Jachtwet biedt verloren zien gaan, want duidelijk is wel dat gemeenten als eigenaren van terreinen en met als beleidsuitgangspunt natuurbeheer, de Jachtwet eerder als bedreiging dan als beheersinstrument zien. Zo is Arnhem een van de gemeenten die actief beleid heeft gemaakt op het gebied van jacht. Wethouder Lemmens is zeer betrokken als het over problemen van natuur en milieu gaat. Hij mobiliseerde al eens tal van gemeenten in een gezamenlijke strijd tegen de vervuiling van rivieren. Lemmens zegt zelf een 'buitengewoon

Geen plezier maar verantwoord beheer, (foto's: Jan van Dieren)

groot tegenstander van plezierjacht' te zijn. Hij zegt met deze opvatting in Arnhem niet alleen te staan. 'De Arnhemse gemeenteraad heeft in een nota Faunabeheer vastgelegd hoe het jachtbeleid vorm moet krijgen. De gemeente geeft zelf aan binnen welke kaders en onder welke omstandigheden de jacht op bepaalde soorten verantwoord wordt geacht.' Volgens Lemmens is op basis van deze nota de jacht voor het plezier feitelijk geheel uitgebannen. Dit beleid krijgt met de verlenging van de pachtcontracten steeds verder vorm. In de nieuwe contracten worden de beperkingen namelijk vastgelegd. 'In aanvang werd daar door de jagers zeer afhoudend op gereageerd, maar het door de raad geformuleerde beleid geeft heel duidelijk de kaders aan en

die moeten worden gerespecteerd.' Lemmens zegt van opvatting te zijn dat wat binnen het handbereik van de gemeente ligt, door de gemeente Arnhem ook is gedaan.

Soms ligt het in gemeenten ook minder gecompliceerd. Zo geeft wethouder Vlieringa uit Zandvoort aan dat op de nog spaarzaam aanwezige terreinen in zijn gemeenten, al jaren geen jachtvergunningen meer worden uitgegeven. Enkele ambtelijk jagers hebben een vergunning die uitsluitend van toepassing is op schadelijk wild. 'Die anderhalve fazant die we hier nog hebben willen we graag houden', aldus Vlieringa. Burgemeester Feitsma van Maarssen en oud Gelders gedeputeerde, is heel duidelijk in zijn opvatting over plezierjacht. Hij is namelijk 'mordicus tegen'.

'Praktijken als plezierjacht dienen geen enkel doel, ze brengen slechts schade toe aan soorten en bovendien zetten ze de toch al zo kwetsbare natuur onverantwoord onder druk', aldus Feitsma. Hij staat met zijn afwijzing over plezierjacht niet alleen.

Wethouder Wijnia uit Nijmegen vindt plezierjacht 'uit den boze'. 'Wat is nou het plezier om voor de lol dieren te doden?', zo vraagt hij zich af.

Jacht roept in de omgeving alleen maar irritaties op. Ik heb regelmatig klagen-de mensen bij me gehad die aan het recreëren waren en die zich mateloos ergerden aan jagers.'

Ook Nijmegen heeft ingegrepen in de soms zo vanzelfsprekende verlengingen van de jachtverpachtingen. 'Sedert 1990 hebben wij de jachtverpachtingen met als basis de Jachtwet op onze eigendommen beëindigd. Beheer waarbij onder omstandigheden jacht een rol kan spelen willen wij niet uitsluiten, maar dan wel via regels waarbij niet alleen jagers, maar ook milieu-organisaties betrokken zijn.'

Overeenstemming tussen deze groeperingen lijkt niet heel snel voor de hand te liggen.

Wijnia: 'Nee, jagers stellen jacht voorop en milieu-organisaties natuurbehoud en natuurontwikkeling, dit zijn strijdige uitgangspunten.'

Persoonlijk is ook Wijnia van opvatting dat jacht als zelfstandige activiteit geen bijdrage kan leveren aan een versterking van natuur en milieu.

We zien dat gemeenten het niet alleen bij afwijzende reacties op plezierjacht laten. Steeds meer worden deze opvattingen omgezet in beleid. Daarbij valt heel duidelijk op dat er een fundamenteel verschil in opvatting is tussen het rijk en gemeenten. De ruimte die de Jachtwet biedt om dieren voor het plezier of voor de consumptie te doden is voor de lokale bestuurders veel te ruim. Deze past niet in een concreet beleid waar het gaat over natuur- en milieubeleid en waarvoor de gemeenten toch primair verantwoordelijk zijn. Het rijk zou hieruit heel snel conclusies moeten trekken en een veel beperktere Jachtwet in het leven moeten roepen. Een Jachtwet die een instrument zou moeten zijn voor natuurbeheer en geen middel om een hobby te reguleren of om consumptiegoederen te kunnen bemachtigen.

Ton Ebben

ZIFTEN

Anita Hajee

In Nederland is het slecht gesteld met de natuur- en milieubescherming. Ik heb het hier niet zozeer over de inzet van particulieren op dit gebied, maar met name over de rol die de overheid, politiek, media en de georganiseerde natuur- en milieubescherming spelen. Om het bovenstaande te illustreren wil ik u een schokkend voorbeeld geven, waar ik persoonlijk mee te maken heb.

ENGBERTSDIJKSVENEN

In het voorjaar van 1992 is door Staatsbosbeheer circa 35 ha. gepland hoogveen drooggelegd in het unieke hoogveengebied met de internationale Wetland-status 'de Engbertsdijksvenen'. In het voorjaar werden van de ene op de andere dag door een kraan flinke sloten gegraven, die het water moesten afvoeren. Gezien de weinig subtiele wijze, waarop dit is gebeurd, zullen er ongetwijfeld veel doden zijn gevallen onder de fauna. Te denken valt dan aan de beschermde heikikker, nesten van de boompieper enz. Uiteraard zijn ook vele planten als typische vertegenwoordigers van het hoogveen verloren gegaan, zoals verschillende veenmossen (Sphagnum) en ook een rode lijstsoort als bijvoorbeeld eenjarig wollegras (Eriophorum vaginatum).

Deze maatregel zou getroffen zijn naar aanleiding van de enorme muggenoverlast in het nabijgelegen dorpje Kloosterhaar. Bovendien had Staatsbosbeheer inmiddels een ontheffing van de Bestrijdingsmiddelenwet aangevraagd voor de inzet van het biologische bestrijdingsmiddel **BTI** (Bacillus thuringiensis subsp. israelensis). Gealarmeerd door dit alles werd op 23 juni 1992 de werkgroep 'Red de Engbertsdijksvenen' opgericht. Bij nader onderzoek van deze vereniging is het navolgende aan het licht gekomen:

- De mate van overlast is nooit vast komen te staan. Weliswaar zijn er uit het dorp Kloosterhaar klachten gekomen van met name de groep 'We

zijn het zat, de mug moet plat', maar dit wordt zeker niet door alle Kloosterhaarders onderschreven. Gezien het bovenstaande wil de werkgroep 'Red' dan ook dat de mate van overlast eerst eens door een onafhankelijk, vergelijkend onderzoek moet komen vast te staan, alvorens dergelijke maatregelen zelfs maar overwogen worden. Bovendien is de precedentwerking van een dergelijke 'oplossing' bijzonder groot, immers wat doen we straks als een Katwijker last heeft van kwallen of een Kootwijker onoverkomelijke bezwaren heeft tegen de aanwezige teken in het bos?

- Er bestond een geheim draaiboek, dat in werking trad, zodra er klachten kwamen uit de bevolking. Hierin werden waarschijnlijk mechanische maatregelen genoemd (lees: droogleggen) en als laatste de inzet van **BTI**. Ondanks het verzoek van 'Red' is dit draaiboek nooit openbaar gemaakt. Wel is in 1993 een 'nieuw' draaiboek gemaakt, waar beide bovenstaande maatregelen in werden beschreven.

- In 1988 en 1989 is door het Ministerie van **WVC** waarschijnlijk ten onrechte ontheffing verleend voor de inzet van **BTI**. Dit is vast komen te staan, nadat een autoriteit op het gebied van de Bestrijdingsmiddelenwet, mw. mr. drs. E.M. Vogelegang-Stoute, van het Centrum voor Milieurecht, op verzoek van 'Red' de zaak juridisch bekeken heeft. Zij concludeerde dat deze ontheffingen nooit verleend hadden mogen worden, immers overlast voor de mens is onvoldoende basis om artikel 16 a van deze

wet toe te passen.

- 'Red' heeft vermoedens, dat voor de drooglegging van 1992 geen ontheffing is aangevraagd van de Natuurbeschermingswet.

- De milieueffecten van **BTI** in het oppervlaktewater van hoogveen zijn niet bekend.

Uiteraard zijn bovengenoemde punten door 'Red' besproken met vertegenwoordigers van de overheid. Tot nu toe heeft dit echter niet geleid tot herstel van de schade aan het hoogveen, zelfs niet tot het verdwijnen

'Na'

Engbertsdijkerven drooggelegd i.v.m. vermeende muggenoverlast (let op de diepe afwaterings-sloot), (foto: Anita Hajee)

'Voor'

Veenmos en zonnedauw, karakteristieke hoogveenplanten in het hoogveen reservaat en internationaal Wetland Engbertsdijkerven. (foto: Anita Hajee)

weerstand gekozen, immers de natuur klaagt niet, maar boeren en vissers wel als het om hun belangen gaat. Bovendien heeft **NO S**-Laat vorig jaar al aangegeven hoe de organisatie binnen het Ministerie is geregeld. Het is eigenlijk een staat in een staat, immers zowel de uitvoering als de controle valt onder hetzelfde Ministerie. Naar aanleiding van deze uitzending heeft de voormalig Minister van Verkeer en Waterstaat, mw. Kroes, een rapport gepubliceerd over het functioneren van het management. Hieruit bleek dat de in het programma geuite beschuldigingen over intimidatie van kritisch, dus niet geheel loyaal personeel, niet op leugens berusten.

POLITIEK

De houding van de politiek is bedroevend, de inzet van een enkele oppositiepartij ten spijt. De afgelopen vier jaren is niet veel terecht gekomen

van de goede voornemens. De mestwetgeving is hier een voorbeeld van. Ook overweegt men weer naar gas te boren in de Waddenzee. De uitstoot van **CO₂** groeit alleen maar en zelfs zoiets onnozel als het rapen van kievitseieren en de plezierjacht kan blijkbaar niet verboden worden, ondanks dat de meerderheid van de nederlandse bevolking een dergelijk verbod zou toejuichen, getuige een onlangs uitgevoerde enquête.

MEDIA

De media zijn op milieugebied mijns inziens te weinig kritisch. Zo worden bij gebrek aan nieuws stompzinnige berichten doorgegeven over de 'enorme spreuwenoverlast' in het friese Jubbega. Ook de groep 'We zijn het zat, de mug moet plat' uit ons voorbeeld heeft van een dergelijke ongezonde media-aandacht geprofiteerd. Het wordt tijd dat kranten, tijdschriften, radio en TV meer en beter aandacht aan de natuur- en milieuproblematiek gaan besteden dan tot nu toe het geval was.

GEORGANISEERDE NATUURBESCHERMING

Ook op dit terrein valt veel te verbeteren. Bij misstanden zou er een betere samenwerking van de grond moeten komen. Bovendien hebben gesubsidieerde milieuorganisaties de neiging te verambtenariseren, waardoor de oorspronkelijke daadkracht verloren gaat. Als voorbeeld noem ik Vogelbescherming, die in het voorbeeld van het Engbertsdijkerven, dat nota bene juist vanwege de vogels de internationale Wetland-status heeft gekregen, het blijkbaar niet de moeite waard vond de acties daadkrachtig te ondersteunen.

SAMENVATTING

Wil er een goede natuur- en milieubescherming van de grond komen, dan valt er nog heel wat te verbeteren. Tot die tijd is het, vrees ik, nodig dat wij als particuliere natuurliefhebbers de vinger aan de pols houden. Dit kan door goed om ons heen te kijken en te signaleren, wat er gebeurd aan misstanden op dit terrein. Hopelijk krijgen we in de toekomst meer medewerking van de overheid, politiek, media en georganiseerde natuur- en milieubewegingen, zodat ons ziften tot het verleden kan behoren.

van het 'nieuwe' draaiboek. Tot zover dit voorbeeld, waar het laatste woord uiteraard nog niet over gezegd is.

OVERHEID

De houding van de overheid is lang niet altijd duidelijk in natuur- en milieukwesties. Allereerst gaat het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over het natuurbeheer. Maar omdat binnen dit Ministerie de belangen van landbouw en visserij vaak strijdig zijn met die van de natuur, wordt er in de meeste gevallen voor de weg van de minste

SCHIETEN OP GRAUWE GANZEN, IN HET BROED- SEIZOEN EN IN NATUUR- GEBIEDEN.....

Leest u de Nederlandse Jager wel eens? Dan 'weet' u, dat jacht een ander woord is voor natuurbeheer. Dan 'weet' u, dat jagers de enige echte filantropen in ons land zijn. Gelukkig zijn ze door het lot gezegend met veel geld en veel vrije tijd, een zeldzame combinatie die hen in staat stelt op welhaast professionele wijze voor ons de natuur te beheren. Gelukkig zijn jagers nooit mensen met een drukke werkkring als arts, advocaat of boer en gelukkig wonen ze altijd op korte afstand van hun beheersgebied, zodat ze dagelijks op de hoogte blijven van de situatie daar en onmiddellijk in kunnen grijpen. Onbegrijpelijk dat er nog zoveel verzet is tegen deze vrijwillige natuur-beschermers.

Zelfs de overheid heeft ze tot nog toe niet volledig de vrije hand willen geven. Maar waar is een Jachtwet voor nodig als niemand beter dan deze 'praktijkdeskundigen' - dat schijnt tegenwoordig een geaccepteerde term te zijn - kunnen beoordelen wat er moet gebeuren en het zelf nog kosteloos willen opknappen ook. Vreemd eigenlijk, dat de jagersvereniging niet pleit voor het volledig afschaffen van de Jachtwet. Vertrouwen ze zichzelf toch niet helemaal? Een belangrijk man bij het Landbouwschap en adviseur van de Jachtraad is daarin heel duidelijk. Wat hem betreft is de Jachtwet geheel overbodig, elke beknotting van de vrijheid van de boeren bij de bestrijding van al of niet vermeende schade is hem een doorn in het oog. Verjaag en bejaag alle ganzen net zo lang, dat ze uit ons land vertrekken. Als andere landen dat dan ook doen, zullen alle wilde ganzen binnen enkele jaren zijn uitgestorven door gebrek aan rust- en voedselgebieden ... Dat iemand met een dergelijke mentaliteit enige

invloed op het beleid mag uitoefenen kan met recht schandelijk genoemd worden. Het is bijna niet voorstelbaar, dat hij de mening van de meerderheid van de boeren verkondigt, maar dat velen in deze beroepsgroep het wel degelijk met hem eens zijn, bleek dit voorjaar weer eens op een manier die elke beschrijving tart.

Eind april kregen wij berichten dat in Waterland, direct boven Amsterdam, aan wilbbeheereenheden vergunning was gegeven om op grauwe ganzen te schieten.

En dat er van deze vergunning al flink gebruik werd gemaakt, nota bene in een gebied dat voor een groot deel onder de Relatienota valt en waar de boeren dus schadeloos worden gesteld voor een natuurvriendelijker bedrijfsvoering. Terwijl de ganzen op dat moment broeden, een groot deel zelfs al jongen heeft, terwijl het in totaal om niet meer dan enkele honderden ganzen in een gebied van tweeduizend hectare gaat. Die veel tijd doorbrengen in de reservaatgebieden van de Diën, maar zelfs daarvoor golden de vergunningen! Vanzelfsprekend zijn wij onmiddellijk een - de zoveelste - AROB -procedure begonnen en, om aan alle onzekerheid maar meteen een eind te maken, de voorzitter van dat college had opvallend weinig tijd nodig om te beslissen dat een schorsing van deze vergunningen gerechtvaardigd was.

Inmiddels was bovendien gebleken, dat er ook vergunningen waren gegeven om Canadese ganzen en Nijl-ganzen te schieten. De eerste soort wordt in het gebied zelden waargenomen en zeker niet in het voorjaar, het kan dan hoogstens om wat ontsnapte vogels gaan. Van de tweede soort blijkt jaarlijks slechts een enkel broedpaar in het gebied voor te komen. En als klap op de vuurpijl was de vergunning verleend van maart tot oktober, zonder enige terughoudendheid voor wat betreft het aantal geschoten dieren of het aantal jagers. Er moet wel van een regelrechte nood-situatie sprake zijn wil een overheid zulke verstrekkende vergunningen verlenen! Noch de advocaat van het ministerie van Landbouw, noch de jager-getuige kon echter maar in de verste verte aangeven dat de situatie ernstig was. In 1991 was de 'schade' in ieder geval niet meer dan een paar honderd gulden - veroorzaakt door

Grauwe ganzen, de beide andere soorten komen in het verhaal helemaal niet voor. In 1992 was er zelfs - hoewel de jager daar heel anders over dacht - helemaal geen uitkering vanwege ganzenschade. Op de voor de hand liggende vraag van de AROB -rechter, waarom deze vergunningen door de wilbbeheereenheden eigenlijk waren aangevraagd, antwoordde de jager dat het maar beter was, dat bij voorbaat te doen, dus voor er van enige schade sprake was.

Natuurlijk was daarna voor de rechter het verhaal duidelijk genoeg. Voor ons blijven twee heel belangrijke vragen onbeantwoord. Of vragen ... uit bovenstaande zal wel duidelijk zijn dat het antwoord al bekend is. Want waarom zijn de jagers daadwerkelijk tientallen ganzen gaan schieten als er van schade helemaal geen sprake is en zij met de mond voorstander van een verantwoord natuurbeheer zijn? De enige passende verklaring voor dat gedrag is dat jagers en boeren in Waterland de ganzen, alle ganzen, uit het gebied willen verdrijven. Jacht is natuurbeheer en bij boer en jager is natuurbeheer in vertrouwde handen... De tweede vraag is, waarom het ministerie van Landbouw in een dergelijk geval in hemelsnaam zulke vergunningen verstrekt. Zoals altijd in zulke gevallen, zonder zelf enig onderzoek naar de ernst van de situatie te doen. Beseffen ze daar niet, dat ze niet zijn aangesteld om idiote vooroordelen en persoonlijke belangen of frustraties in stand te houden? Ook Natuurbeheer komt in de naam van het ministerie voor, maar dan ook echt alleen in de naam. Zou het niet veel eerlijker zijn de naam van het ministerie om te dopen in Ministerie ter Bevordering van de Belangen van Landbouw, Jacht, Visserij en andere vormen van Natuur-exploitatie. Wel een beetje lang, maar dan dekt de vlag de lading tenminste.

Het valt te vrezen, dat deze handelwijze van het ministerie vooruitloopt op de toekomstige Flora en Faunawet. Men wil af van speciale vergunningen en het beleid in deze gevallen helemaal in handen geven van de wilbbeheereenheden. Dit is dus alvast een voorproefje van wat ons te wachten staat als de wilbbeheereenheden het straks helemaal voor het zeggen hebben! Hoeveel AROB -procedures hebben wij de laatste paar jaren niet gevoerd en gewonnen? Rotganzen,

Roeken, Aalscholvers, kraaienvang-kooien en Smienten en ganzen komen er aan. Verandert er daardoor echt iets? Nee, als vandaag een vergunning om Smienten midden in de nacht op Terschelling lukraak te beschieten wordt geschorst, kan morgen een nieuwe vergunning worden afgegeven voor het Friese vasteland. Het is wel zeker, dat wij slechts het topje van de ijsberg kunnen aanpakken en dat er structureel niets verandert.

Ongetwijfeld wordt de nieuwe wet zo geformuleerd dat er geen speciale vergunningen meer hoeven te worden gegeven, alles wijst er op dat de wild-beheereenheden voortaan alleen nog bij zichzelf te rade hoeven te gaan. En daar

mogen - volgens de door het ministerie van Landbouw opgestelde standaardstatuten - alleen jagers en boeren deel van uit maken. In de toekomst zullen deze praktijken regel zijn, zonder dat er nog een mogelijkheid van beroep bij de **AROB** -rechter is. Het is nog niet te laat om daar massaal tegen in opstand te komen en dat is hard nodig. Van de huidige Kamerleden is niet te verwachten dat zij zelf op tijd het tij zullen weten te keren. De volstrekt lege huls die jagers wildbeheereenheid noemen, gaat er bij hen helaas in als gesneden koek.

Harm Niesen

Eerst schieten dan denken met dit keer een Kolgans als slachtoffer, (foto: Philip Friskorn)

Wilde ganzen fouragerend op de uiterwaarden aan de IJssel. (foto: Archief SKF)

DE WAARHEID EN NIETS DAN DE WAARHEID

Nee, dat is niet de titel van het onlangs door de **KNJV** uitgebrachte rapportje over 'De effecten van jacht op functies van natuurgebieden'. Vanzelfsprekend verwachten slechts weinigen dat de - anonieme - schrijver hierin een objectief beeld van de werkelijke situatie zal schetsen. Toegegeven, ook in ons eigen tijdschrift zal de nadruk op de negatieve effecten van jacht op een neutrale lezer wel eens wat zwaar overkomen. Maar dat is nog altijd heel wat anders, dan welbewust de zaak bedonderen.

Het ontkennen of negeren van inmiddels door de overgrote meerderheid van de bevolking geaccepteerde feiten lijkt in dit rapportje tot een doel op zich te zijn verheven. Geen op zichzelf staand verschijnsel overigens. Zo ligt de enquête van Vogelbescherming, waarin 90 % van de Nederlandse bevolking zich uitspreekt tegen de plezierjacht, de jagers bijzonder zwaar op de maag. Zonder blikken of blozen brengen ze daar de veel eenvoudiger opgezette steekproef die voor de **E O** werd gehouden tegen in. Daarin denkt 38% dat jacht - ook - van nut kan zijn voor het natuurbeheer. Omdat dat getal toch wat laag is, telt men daar ijskoud het percentage 'geen mening'-stemmers bij op en meldt de redactie van de nederlandse jager dat 51% van de nederlanders pro-jacht is! Voor het gemak 'vergeet' men daarbij te vermelden, dat een positief antwoord op de vraag, of jacht goed is voor de natuur heel wat anders is dan een vrijbrief voor het jaarlijks als tijdverdrijf schieten van 2 miljoen dieren.

Voor de stelling: 'Informatie van jagerszijde heeft een zó laag waarheidsgehalte, dat het in feite geen waarde heeft', draagt 'De effecten van jacht op functies van natuurgebieden' heel wat munitie aan. In één zin: de positieve effecten van jacht worden tot in het extreme overdreven, de negatieve zonder meer van tafel geveegd. Tussen de regels door is te lezen, dat jacht in natuurgebieden eigenlijk altijd sportjacht is. In het rapport heet dat 'benuttingsjacht', ook een mooi woord. Deze benuttingsjacht zal vrijwel steeds moeten worden toegestaan in natuurgebieden, omdat dat een garantie is voor 'deskundig professioneel veldtoezicht'. Deskundig? Enkele jagers weten iets van de soorten waarop zij jagen, de rest van de flora en fauna interesseert ze niet. Laat staan dat ze onbevooroordeelde beheersadviezen zouden kunnen geven over ingewikkelde ecologische relaties. Professioneel? Durven die status-zoekers, boeren, artsen en al die anderen, die hun schaarse vrije tijd benutten om ergens ver weg een gezellig dagje te gaan jagen zich werkelijk professioneel te noemen? Telkens weer probeert de **KNJV** het te doen voorkomen, alsof een jager een goed opgeleide 'wild'bioloog is, die beroepshalve en voortdurend met zijn 'veld' bezig is. Niets is - gelukkig - minder waar, ons land zou grotendeels getransformeerd worden tot een eenden-, fazanten-, herten- en zwijnenfokkerij.

Wildbeheereenheden moeten, ook in deze nota weer, het gehavende image van de individuele jager oppoetsen. Het valt helaas niet te ontkennen, dat sommige gezagsdragers

onder de indruk raken van dit begrip en dat dit borg staat voor een zorgvuldiger vorm van jacht. Het kan niet vaak genoeg gezegd worden, dat is niet zo, natuurbeschermingsorganisaties mogen geen deel van ze uit maken. Het is een belangenclubje van boeren en jagers en levert geen enkele verbetering op voor bejaagde dieren.

Natuurlijk wordt er in dit rapport van uit gegaan, dat jagen dé manier is om schade te voorkomen en bestaat er volgens hen zoiets als jacht ter instandhouding van de soort - wanneer passen ze dat idiote idee nu eindelijk eens op zichzelf toe. Het kweken van diersoorten, om vervolgens te concluderen dat het zo goed met ze gaat, dat er zonder bezwaar op geschoten kan worden heeft niets met natuurbeheer te maken. De 'stand' van de legkippen is in een legbatterij opmerkelijk hoog, daar kan zonder bezwaar van 'geoogst' worden.

Eigenlijk is het jammer dat de nota zo volstaat met onjuistheden, dat het ondoenlijk is een volledig overzicht te geven. Maar een aantal moet toch vermeld worden. 'Jacht levert een positieve bijdrage aan het realiseren van soort beschermingsdoelstellingen'. Onzin natuurlijk, er zal wel 'jagers' bedoeld worden. 'Dat jacht op populatienivo zou leiden tot negatieve effecten is allerm minst aangetoond'. Waarom dan vos en kraaiachtigen zo intensief bestrijden? Het is toch juist de bedoeling deze soorten 'kort' te houden? De ongelofelijke angst van bijna alle in het wild in Europa levende dieren is geheel aan jacht te wijten. Iedereen kan in zijn naaste omgeving zien welke invloed verminderde bestrijding van futen, reigers, aalscholvers, meerkoeten, kraaiachtigen en andere soorten voor het populatienivo heeft

*De 'bedenkers' van
het rapport. Blij dat het
'Denken' er weer op
zit. (foto's: Rita
Stockmann)*

betekend. En dit is nog maar het begin, veel meer soorten zullen spectaculaire ontwikkelingen doormaken, als er geen jagers meer bestaan. Het is een schande en uitsluitend aan jagers te wijten, dat er in ons land om maar een voorbeeld te geven - niet zo'n duizend paar visarenden broedt. Over de vele soorten vogels en zoogdieren, die in ons land en de rest van Europa bijna verdwenen zijn, op z'n minst mede door de jacht, zullen we het maar niet hebben. Telkens wordt in de nota de 'benutting' - het 'wise use' wordt maar weinig gebruikt in het rapport - vergeleken met andere ingrepen in de natuur. Gemakshalve wordt er van uit gegaan, dat een ingreep die van belang wordt geacht voor het natuurbeheer (plaggen, grote grazers) geheel vergelijkbaar is met het uitoefenen van iemands persoonlijke hobby. De verstoring die dat oplevert, mag hoogstens in uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld in een broedgebied of in druk bezochte terreinen, aanleiding zijn de jacht tijdelijk en plaatselijk uit te stellen. Het verstoringselement van jacht wordt consequent en uitdrukkelijk gebagatelliseerd. Zeer opvallend is tenslotte, dat de nota geen melding maakt van de vele fouten die er gemaakt worden, of van aangeschoten dieren, van de overlast door honden, drijvers, jagers, vaartuigen of voertuigen, van de veranderingen die zij zonodig in het terrein moeten aanbrengen om hun jachtbuit te bevoordelen of te kunnen schieten, enzovoorts. Dit rapport verdient geen serieuze aandacht van beheerders van natuurgebieden.

Harm Niesen

KOOIVOGLS NIET 'VOGELVRIJ'

Sinds 1936 is het toegestaan om zeven soorten Europese zangvogels in gevangenschap te houden mits ze zijn gekweekt. Enkele jaren wordt er nu door vogelhouders gevraagd om een uitbreiding van deze lijst met vier extra soorten. Waar is de grens? En dan te bedenken dat er nu al massaal illegaal in het wild levende vogels gevangen worden en de controle op de herkomst van deze vogels aan alle kanten rammelt.

De nu nog geldende Vogelwet van 1936 verbiedt het houden in gevangenschap van alle Europese zangvogels, met uitzondering van zeven zogenoemde kooivogels: putter, kneu, sijs, groenling, vink, geelgors en merel. Het vangen, vervoeren en verhandelen van deze soorten was echter vanaf 1936 wél verboden. Alleen de vogels die in 1936 al in gevangenschap verkeerden en hun nakomelingen mogen in kooien worden gehouden. Dit betekent dus dat alle kooivogels gefokt moeten zijn en dat wildvang verboden is.

Er is door 'vogelliefhebbers' al jaren gevraagd om een uitbreiding van de lijst van te houden vogels. Vooral de goudvink blijkt bijzonder in trek te zijn. Uitbreiding van de lijst wordt verdedigd met het argument dat deze extra soorten toch al massaal illegaal worden gehouden en dat deze bezigheid dan net zo goed maar meteen gelegaliseerd kan worden.

De vogelhouders stellen dat het niet uitbreiden van de lijst ertoe leidt dat gekweekte vogels worden losgelaten in de natuur, hetgeen ongewenst is. Naar onze mening betekent het wel uitbreiden van de lijst echter dat er vogels uit de natuur worden weggevangen.

De lobby van vogelhouders heeft inmiddels politici benaderd met dit verzoek en met succes. Er is op 2 maart tijdens het debat in de Tweede Kamer, waarin de wijziging van o.a. de Vogelwet werd besproken, een motie ingediend door de leden Swildens-Rozendaal (pvda) en Esselink (CDA). In deze motie werd voorgesteld om de lijst van te houden vogels uit te breiden met vier soorten namelijk: goudvink, barmsijs, ringmus en zanglijster.

Recent is door de vogelhouders zelf de term 'cultuurvogels' geïntroduceerd in plaats van 'kooivogels', alsof deze dieren al eigenlijk niet meer in de natuur thuishoren en als het ware gemaakt zijn om door mensen in kooien te worden gestopt.

Het argument van beide kamerleden om voor een aanvulling van de lijst te pleiten is dat in Europa de grenzen verdwijnen en wij dus ons beleid af moeten stemmen op de rest van Europa. In de ons omringende landen kan een aanmerkelijk groter aantal Europese soorten legaal worden opgesloten. Volgens de heer Esselink zijn alle honderdduizenden kooivogels van kweek afkomstig. Het vangen in het wild is verboden en beide kamerleden zijn van mening dat de controle hierop goed is. Daar komt volgens beiden nog bij dat de organisatie van kooivogelhouders volgens eigen zeggen heel goed in staat is het systeem van registratie en ringen te beheren. Deze organisatie moet dan dus zichzelf controleren.

Een feit is dat van de putter, die bekend staat als de makkelijkst te kweken soort, eind jaren tachtig maar twintig

tot vijftientig procent afkomstig was van kweek. Het fokken van de vogeltjes vergt veel aandacht, deskundigheid en ruimte en bij de meeste vogelhouders ontbreekt het wel aan één van deze voorwaarden. Vandaar dat slechts twintig procent van de houders zich daadwerkelijk met kweken bezighoudt. Een groot deel van de gehouden vogels moet dus logischer wijze wel afkomstig zijn van wildvang. In 1990 werden er volgens de schatting van het Ministerie van Landbouw zelfs 15.000 goudvinken gehouden in dit geval dus allemaal illegaal. Een soort als de zanglijster is nog veel moeilijker te houden en te kweken.

Om te kunnen controleren of de dieren afkomstig zijn van eigen kweek moeten ze voorzien zijn van een gesloten voetring. Deze ringen moeten in principe aangebracht worden bij het vogeltje enkele dagen nadat het uit het ei is gekropen. Het blijkt echter mogelijk om door middel van allerlei trucjes (b.v. het weken van de poot met zeepsop) bij een volwassen, gevangen vogel een dergelijke voetring aan te brengen. Het is heel goed mogelijk de gesloten voetring aan te brengen bij jonge wilde vogels, nog in het nest. Om deze vervolgens later thuis verder op te fokken. Dit systeem is dus verre van waterdicht. Vogelhouders hoeven misschien niet zelf in overtreding te zijn, maar door hun hobby stimuleren zij wel het illegale vangen. Zelfs een zeer ter zake kundige vogelhouder kan niet zien of het vogeltje uit kweek voortkomt of

buiten in het nest is geringd. De beste manier om ervoor te zorgen dat controle mogelijk is, is derhalve het totaal verbieden van het houden van inheemse vogels.

Wie garandeert ons tenslotte dat de vogelhouders met de voorgestelde uitbreiding tevreden zullen zijn. Over een aantal jaren blijken er ook zoveel boomklevertjes, winterkoninkjes en roodborstjes in kooien te zitten. Laten we blij zijn dat er buiten nog verschillende soorten zangvogels te zien en te horen zijn. Het staat de vogelliefhebbers natuurlijk geheel vrij om een andere hobby te kiezen als het houden van de op dit moment toegestane soorten hen geen voldoening meer geeft.

LITERATUUR

- Akkermans, R. en H. Pluijmakers, 1990. Goudvink legaal in de volière? Argus 15(4)
 Gallacher, H., 1992. Vrouwtje Piggelmee. Vogels 12(4)
 Handelingen in de Tweede Kamer, 1993. Wetsvoorstel Wijziging van de Vogelwet 1936, de Jachtwet en de Natuurbeschermingswet (22201)
 Ruitenbeek, W., 1988. Hoe bestrijd je illegale vogelvangsten? Argus 13(2)

Pauline de Jong

EEN REE KUN JE TOCH NIET 'NETJES' AFSCHIETEN?

Twee keer heb ik het artikel 'Jachtverbod zorgt voor blikshade' in het Algemeen Dagblad van 15 juni jl. moeten lezen voor ik kon geloven dat het er stond: 'Als je reeën kan laten doodrijden, kun je ze ook netjes afschieten'. Ter voorkoming van blikshade wordt loodshade als alternatief aangereikt door politie en jagers, wier belangen wel vaker parallel lijken te lopen. De rijksweg N57 in Goeree-Overflakkee blijkt onveilig te worden gemaakt door onvoorzichtig overstekende reeën. Automobilisten die door het natuurgebied de Punt jakkeren worden daardoor gedupeerd, zo heet het. Dat is werkelijk de wereld op z'n kop. De heilige koe neemt het leefgebied van de ree over en de beschermers van de heilige koe stellen actieve euthanasie voor op gezonde dieren om blikshade te voorkomen.

Niemand van hen denkt kennelijk aan het bepleiten van snelheidsbeperkingen, afrasteringen, wildspiegels of waarschuwingsborden zoals die in Scandinavië gebruikt worden om automobilisten te wijzen op hun verantwoordelijkheid. De jagers roepen om het hardst dat de wilddichtheid in het gebied te hoog is. De officiële dichtheidscijfers geven echter aan dat op Schouwen en Goeree een reewildstand van 10 dieren per 100 ha. geteld wordt. In Denemarken leven in bos en weiland 60 reeën per 100 ha. en in de Zwitserse Alpen is dit dichtheidscijfer zelfs 80.

Uit cijfers van het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij blijkt dat niet het verkeer maar de jacht veruit de belangrijkste doodsoorzaak voor reeën is. Jaarlijks sterven er 7.500 reeën door de kogels van plezierjagers tegen 4.000 in het verkeer.

Zoals gezegd zijn er talloze manieren om het aantal verkeersslachtoffers te beperken, zonder dat daar bloed voor hoeft te vloeien. De gangbare jachtoefening is allerm minst gericht op het voorkomen van schade, maar op het fokken van sterke reebokken ten behoeve van grote gewei-trofeeën. Ook wildbeheereenheid de Stelle en Ouddorp blijkt veel liefhebbers van dit soort trofeeën te herbergen. Reewildcommissaris Annema laat zich dan ook trots portretteren met een opgezette reekop in de armen.

Moeten zulke mensen zich bezighouden met het beoordelen van wildbeheer? Moeten onschuldige dieren berecht worden door mensen die later met genoeg als hun beul optreden? Wie er niet voor kiest Nederland te laten asfalteren, zal er mee moeten leren leven dat flora en fauna niet straffeloos zijn om te buigen naar de hand van de jachtige mens. Of is er iemand die zou willen pleiten voor het op voorhand executeren van dassen, egels, uilen, padden, konijnen en eenden omdat die nogal eens onvoorzichtig plegen over te steken (net als bijvoorbeeld kinderen).

Jagers doen alles om hun zinloze lustmoordpartijen te legitimeren. De hetze tegen onvoorzichtig reewild is een nieuwe mijlpaal in de drogredenering van de zich wildbeheerders noemende wildbegeerders.

(Dit artikel is eerder verschenen in Algemeen Dagblad van 24 juni jl)

Rita Stockmann

De heilige koe neemt het leefgebied van de ree over en de beschermers van de heilige koe stellen actieve euthanasie voor op gezonde dieren, (foto: Marlijn de Jonge)

CONGRESVERSLAG 'VERANTWOORD FAUNABELEID' VERSCHEENEN

Het heeft even op zich laten wachten maar afgelopen maand is dan toch het verslag van het vorig jaar in april in Ede gehouden congres Verantwoord Faunabeleid verschenen. Het verslag is een uitgebreide weergave van wat op het congres is voorgedragen en besproken. Het geheel is opgesierd met diverse illustraties en foto's van de natuurfotografen D. Stremler en G. Besselink.

Het verslag bestaat uit vijf hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk bevat de uitgangspunten die door de congrescommissie aan de deelnemers van het congres werden voorgelegd. De twee volgende hoofdstukken bevatten respectievelijk de tekst van het openingswoord van staatssecretaris Gabor en een weergave van de algemene inleiding door Cnoop Koopmans waarin een toelichting op de uitgangspunten van het congres.

In hoofdstuk vier de verslagen van de verschillende deelgroepsessies. Per deelgroep is een toelichting en een aantal stellingen van de congrescommissie, een samenvatting van de inleiding door een deskundige en een weergave van de discussie opgenomen. In twaalf paragrafen komen achtereenvolgens aan de orde; onschadelijke vogels, ganzen en smienten, zwanen, reeën, vossen en andere predatoren, hazen, konijnen, fazanten, herten en wilde zwijnen, eenden, meerkoeten, duiven en tenslotte kraaiachtigen.

De inleidingen op de deelonderwerpen zijn deels de letterlijke weergave van de korte, op het congres uitgesproken teksten, en deels de door of namens de auteur verder uitgewerkte teksten gebaseerd op de gehouden voordrachten.

In het laatste hoofdstuk van het verslag wordt een samenvatting van de plenaire discussie gegeven.

Hoofdmoot van het verslag vormen uiteraard de discussies. Aan de hand van de notulen en bandopnamen

hebben de samenstellers van het verslag getracht de vragen en opmerkingen van de deelnemers aan de discussie zo nauwkeurig mogelijk weer te geven. Op deze manier wordt een goed beeld verkregen van het verloop van de besprekingen waarin natuur- en dierenbeschermers, jagers, politici en andere geïnteresseerden van gedachten wisselden over het faunabeleid in Nederland van nu en in de toekomst. Tijdens de plenaire discussie werd de mening van de deelnemers over de uitgangspunten gepeild. De uitkomsten van deze peiling zijn in het verslag opgenomen.

Aan het lijvige verslag, dat in totaal zo'n 152 pagina's tekst telt, is een lijst van op het congres vertegenwoordigde organisaties en een deelnemerslijst toegevoegd. De deelnemers aan het congres krijgen het verslag kosteloos toegestuurd.

Andere geïnteresseerden kunnen het verslag bestellen door het overmaken van fl. 15,- (inclusief verzendkosten) op postgironummer 04 20 368 ten name van Congres Faunabeleid te Apeldoorn of op postgironummer 13 093 ten name van Informatiefonds **skf** te Renkum onder vermelding van Verslag Faunabeleid.

Gerard Ellenbroek

UITNODIGING

Op zaterdagmiddag 23 oktober 1993 vindt de feestelijke presentatie plaats van de Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels, geschreven door Rob Bijlsma.

Plaats: Biologisch Centrum te Haren, Kerklaan 2. Aanvang: 13.30 uur tot 18.00 uur.

Alle roofvogelliefhebbers zijn hierbij van harte uitgenodigd. Het programma ziet er globaal als volgt uit:

- enkele toespraken;
- een film over roofvogels;
- Koos van Zomeren die voorleest uit eigen werk en vooral véél muziek van de Kloppenburg Bluesband.

In het kort iets over het boek: het bestaat voor een belangrijk deel uit de beschrijving van de twaalf in ons land voorkomende roofvogelsoorten. Habitatgebruik, voedselkeus, paar-

vorming, broedbiologie, overleving, sterfte en dispersie worden uitgebreid behandeld, evenals de beste methoden van inventariseren, de trucs bij het opsporen van territoria en nesten, hoe nesten te controleren zonder verstoring te veroorzaken en individuele herkenning aan de hand van geruilde veren. Ook de vervolging komt aan de orde. Het effect hiervan wordt gekwantificeerd en tevens wordt een methode beschreven waarmee kan worden aangetoond of er in een bepaald gebied al dan niet vervolging voorkomt, zonder afhankelijk te zijn van vondsten van gedode roofvogels of verstoorde nesten.

Het is een fraai boek geworden, groot formaat, gebonden, kleuromslag en rijk geïllustreerd met 185 kleurenfoto's. De winkelprijs is vastgesteld op fl. 98,50. Op de dag van de presentatie is het verkrijgbaar voor fl. 85,-.

Dringend verzoek: wilt u zich a.u.b. vóór 10 oktober opgeven wanneer u van plan bent te komen, zodat wij weten op hoeveel personen wij mogen rekenen. Dit kan per telefoon (05162) 26 60, per telefax (05162) 33 30 of schriftelijk. Adres:

wrnon
Aekingaweg 3
8426 GN Appelscha.

Wij sturen u dan het programma, een routebeschrijving en consumptiebonnen toe. Voor inlichtingen telefoon (05162) 26 60. Tot 23 oktober!

Maria Quist (secretaris **wrnon**)

HET JAAR VAN DE EEKHOORN

In het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten De Veluwezoom in Rheden wordt dit jaar tot november het jaar van de eekhoorn gehouden. Rond het centrum worden regelmatig eekhoorns gesignaleerd. Om een beter inzicht te krijgen van de eekhoornpopulatie in dit gebied wordt bezoekers gevraagd mee te doen aan een waarnemingactie middels het invullen van formulieren. Daarnaast is in het centrum allerlei informatie voorhanden over de natuur in deze omgeving. Ter ondersteuning van het eekhoornjaar is tevens tot 17 augustus nog een foto-expositie over eekhoorns te bewonderen.

ARGUMENTUM

DE NEDERLANDSE KLAGER

Mijn kapper (want die heeft altijd dat blaadje liggen, waar ik het over ga hebben, tussen de Story en de Privé) denkt dat hij de natuur beschermt. Bij hem - en bij zo'n twintigduizend andere 'natuurbeheerders' - valt elke veertien dagen een blaadje in de bus, waarvan de redactie zich officieel uitspreekt voor eerbied voor alles wat leeft in de natuur, maar vervolgens allerlei hetzerige verhalen plaatst over vossen, kraaien en roofvogels, en over het 'kort houden' van soorten die het voorzien zouden hebben op 'ons' wild. Verhalen over die goeie ouwe tijd ontbreken ook nooit, evenmin als advertenties voor allerlei jachttuig (mensen en geweren, wat voor jagers overigens hetzelfde schijnt te zijn). Ook erg gewild zijn oproepen om voor onbehoorlijk veel geld de laatste grote zoogdieren in Afrika te helpen uitroeien of om voor iets minder de toch al immense milieuvervuiling in Oost-Europa te komen uitbreiden door er lood rond te strooien. Wie zulke bedragen kan betalen, heeft gegarandeerd een rekening in Zwitserland.

In zo'n blaadje dan trof ik een verslag van het CONGRES VERANT-

WOORD FAUNABELEID. Leuk om te zien hoe selectief de jagende schrijver daar geluisterd had. - NATUUR IS VAN ZICHZELF EN HOEFT DUS NIET BEHEERD TE WORDEN. Daar

was de schrijver het duidelijk niet mee eens. Maar wel zeuren over de maatregelen tegen vossen in het Naardermeer en over de meeuwenbestrijding op Griend. Werd er beheerd, deugde het weer niet.

Ook is het grappig om te zien hoe dat blaadje dieren simpelweg verdeelt in goede soorten (fazant, eend) en slechte (vos, kraai). Maar zulk dogmatisch denken schijnt erbij te horen. Zo herinner ik me een jager op het genoemde Congres die zelf niet durfde nadenken, maar die aan de bisschop van Haarlem had gevraagd of hij mocht jagen. En dat vertelde hij ook nog. Wat zal die bisschop blij geweest zijn dat hij eindelijk weer eens een verdoold schaap van advies kon dienen en zelfs mocht verwachten dat er naar dat advies geluisterd zou worden. In deze tijd, waarin de meeste leken zelf

nadenken over alle vragen des levens, moet zo iets toch een hele verademing voor hem geweest zijn.

Voor de simpele zielen daarom een rijmpje dat ik lang geleden eens onder ogen kreeg. Ik weet dus niet of ik het helemaal goed citeer, maar het gaat over goed rentmeesterschap.

Jantje, hoor eens, boven.

- *Ja, mijn Heer.*

Wil je Me wat beloven?

- *Ja, mijn Heer.*

Van Mijn schepping

Rentmeester zijn,

Dat is geen 'beheren'

Met een stel geweren.

In Mijn hof geen knalfestijn!

Ik geef u te raden hoe dat blaadje bij mijn kapper heet. Zelf herken ik het altijd aan het formaat en de legergroene kleur. Vanwege alle zielige verhalen noem ik het meestal Het klagertje.

Hubert Viersteker

Eenden zijn 'goed', dus schieten lijfbladlezers van 'Het klagertje' erop, (foto: Pieter Eibers)

Kraaien zijn 'slecht', dus schieten lijfbladlezers van 'Het klagertje' erop, (foto: Mike Weston)

MISPLAATSTE DIERENLIEFDE

Al jaren sta ik bij mijn vrienden bekend als notoire dierenhater. Liefelingspoezen en honden worden angstvallig bij mij uit de buurt gehouden, wanneer ik bij de 'echte' dierenliefhebbers op bezoek ga. Nu ben ik ook niet iemand die kirrend ieder poesje of hondje dat in mijn gezichtsveld komt aait, net zoals ik niet iedere menselijke voorbijganger onder de kin kriebel. Toch bestempel ik mijzelf niet als dierenvijand. Ik kan mij nog goed herinneren dat ik ooit een hele dag heb lopen huilen, toen ik op een kermis tien pony's in een tredmolen had zien lopen. Ook heb ik eens, door schuldgevoel verteerd, een hele nacht niet kunnen slapen, omdat ik de poes van de burens, die bepaald niet ondervoed was, een dag geen eten heb kunnen geven. Dit, omdat ik per ongeluk de sleutels in het buurthuis had laten liggen.

Bovendien kan ik sowieso ook nu nog gecharmeerd zijn van bepaalde huisdieren. Nee, mijn image van dierenhater is meer bepaald door de zogenaamde 'dierenliefhebbers' dan door de dieren zelf. Zo kan ik er niet tegen, wanneer huisdiereigenaren, ter meerdere glorie van zichzelf, proberen te bewijzen hoe dol dieren wel op hen zijn. Het gelonk en gevlij van deze mensen met dieren gaat mij werkelijk door merg en been. Vooral wanneer er tussen twee 'dierenliefhebbers' een strijd ontstaat bij wie 'poekie, poekie' nu op schoot gaat zitten. Meestal neemt het lustobject de twee zwoegende concurrenten in de dierenliefde even taxerend op om ze vervolgens hooghartig de rug toe te keren. Dit soort praktijken stuiten mij zeer tegen de borst. Met name, omdat het meestal niet eens om echte liefde voor het dier gaat, maar meer om het ego van de 'dierenliefhebber' dat bevestigd moet worden. Dit soort gedrag lokt bij mij de reactie uit ieder dier volkomen te negeren en daardoor kom ik over als een koude kikker wat dieren betreft.

Een andere oorzaak voor mijn ergernis aan de vermeende dierenliefhebber is de manier waarop hij zijn object van liefde behandelt. Wanneer je van iemand houdt, stop je hem toch

niet in een kooi, of sluit je hem drie hoog achter op? Een dier hoort net als een mens vrij te zijn naar buiten te gaan, wanneer hij dat wil. Meestal is dat in de stad onmogelijk. Daarom is het houden van huisdieren in de stad meer een bevrediging van de behoefte van de eigenaren dan in het belang van de dieren zelf. Mede daardoor kan ik niet erg meegaan met het hypocriete getut van de eigenaren met hun dier.

Wanneer mensen 'buiten' dieren bezitten, ontpop ik mij als een grote dierenvriend. Ik heb het idee dat die dieren zich dan veel natuurlijker gedragen en ook de eigenaren zijn veel minder overspannen met hun beesten bezig. Men is buiten doorgaans veel minder gefixeerd op de vraag welke poes op wiens schoot gaat zitten, waardoor ik mij daar ook niet tegen af hoeft te zetten.

Over een dier uit zijn natuurlijke omgeving halen gesproken, wat ik helemaal stuitend vind is dat er zelfs mensen zijn die tijgers, poema's en krokodillen als huisdier houden. Deze

mensen krijgen de dieren als jonkies in huis, zonder zich te beseffen dat een volwassen tijger in de huiskamer misschien een beetje buiten proportie is. Ook deze mensen durven te beweren dat zij geweldige dierenvrienden zijn en dat zij deze dieren vooral in het belang van het dier zelf houden.

Mijns inziens is dit echter een nog extremere vorm van egotripperij dan het houden van gewone huisdieren. Deze mensen krijgen niet alleen een kick van het feit dat er levende wezens van hen afhankelijk zijn, maar willen de buitenwereld ook nog laten zien hoe buitengewoon origineel zij zijn.

Overigens moeten eigenaren van gewone en ongewone huisdieren allemaal zelf weten wat zij doen, alleen niet onder het mom van dierenliefde. Zolang ik zelf nog drie hoog achter woon, hou ik het echter maar bij speelgoedieren.

Manon Duintjer

Huisdier.

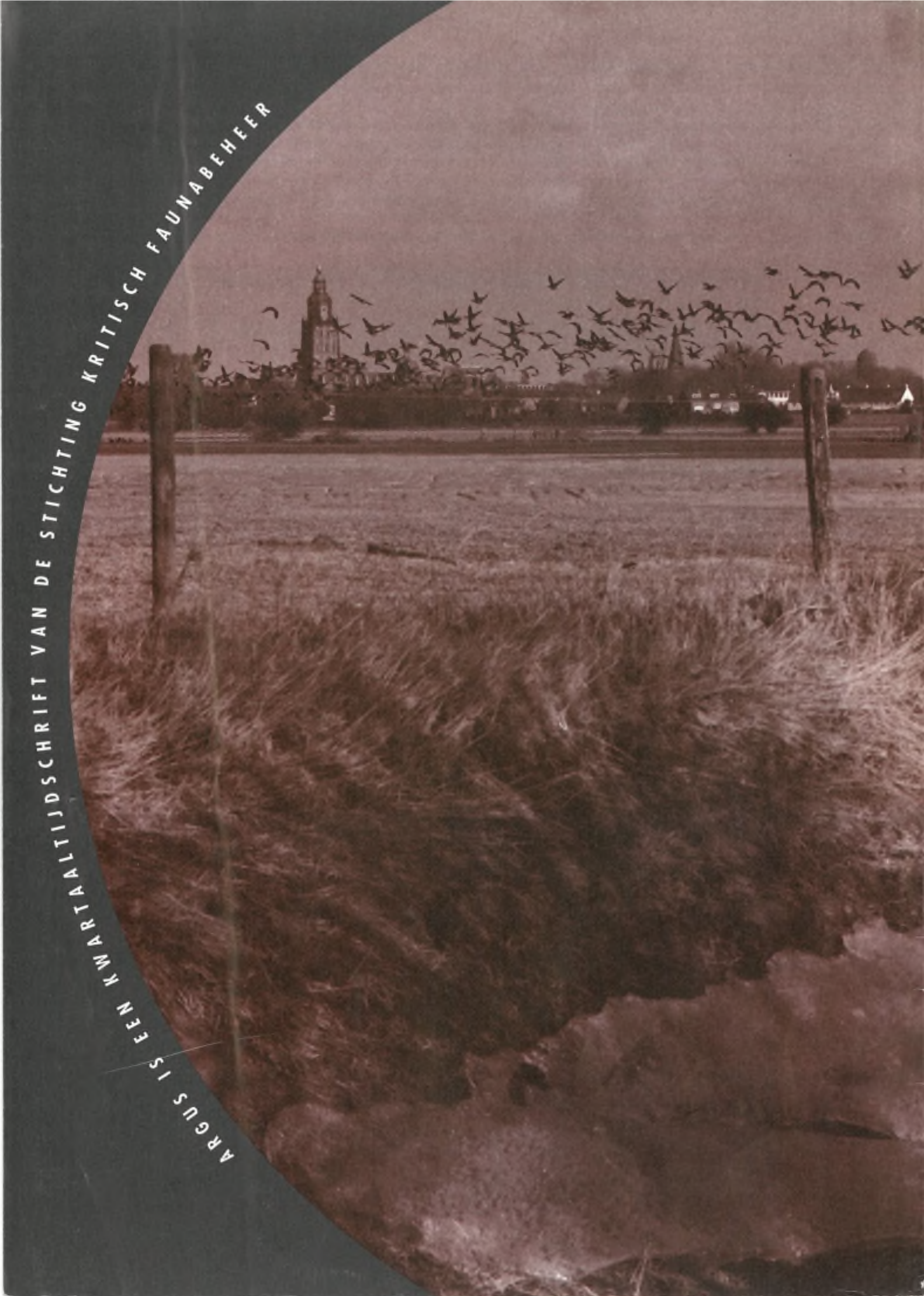
*Och, wat lief.
(foto's: Pieter
Elbers)*

ZWANENPOSTER

Ruim 2.000 van deze prachtige posters hebben begin augustus in zogenaamde ABRI's door heel Nederland gehangen.

Doel van de campagne is om, samen met de Dierenbescherming, mensen ervan bewust te maken dat zelfs beschermde dieren in Nederland bejaagd worden. Het ministerie zegt dat zwanen niet bejaagd worden, maar dat 'landbouwschade bestreden wordt met behulp van het jachtgeweer'. Een schandelijk eufemisme voor de moord op 5.000 monogame, weerloze dieren! Ook voor reeën is bewust een dergelijke begripsverwarring geïntroduceerd om het publiek op een verkeerd been te zetten. Wij willen dat de publieke discussie ertoe leidt dat het probleem besproken wordt bij de behandeling van de jacht- en wildnota in september in de tweede kamer.

ARGUS IS EEN KWARTAALTIJDSCHRIFT VAN DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER